

Nordisk samarbeid:

For god tannhelse ved funksjonsnedsettelse og sykdom

For mennesker med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer kan det å opprettholde en normal oral funksjon være en utfordring. Nordisk Forening for Funksjonshemming og Oral Helse (NFH) jobber for økt kunnskap om denne pasientgruppen.

 TONE ELISE ENG GALÅEN

Nordisk Forening for Funksjonshemming og Oral helse (NFH) er et samarbeid mellom alle de fem nordiske landene. Foreningen ble startet i 1974 av en håndfull sykehustannleger som alle hadde pasienter med spesielle behov. NFH består primært av tannhelsepersonell, men også andre helseprofesjoner med interesse for oral helse er medlemmer, slik som fysioterapeuter og logopeder.

NFH har i dag i overkant av 50 medlemmer, og tar gjerne imot flere. De aller fleste jobber i Den offentlige tannhelsetjenesten, men også tannhelsepersonell fra sykehus og institusjoner finnes på medlemslisten.

– Vi jobber for å fremme god oral helse hos mennesker med funksjonsnedsettelse eller kroniske sykdommer. Målsettingen er å øke kunnskapen om denne pasientgruppen blant helse- og tannhelsepersonell, og bidra til forskning og utvikling på området, sier spesialist i kjeve-

ortopedi ved TAKO-senteret og leder av Nordisk Forening for Funksjonshemming og Oral Helse (NFH), Stefan Axelsson.

TAKO-senteret består av et nasjonalt kompetansesenter for oral helse ved sjeldne diagnoser, og en sykehustannklinik som tar imot medisinske risikopasienter og personer med en diagnose innen rus og psykiatri.

Mange har orale helseproblemer

Mellom 18 og 20 prosent av befolkningen har en funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom. Det er dårligere tannhelse blant mennesker med funksjonsnedsettelse sammenliknet med den øvrige befolkningen. Blant unge funksjonshemmede i alderen 25-44 år har 17 prosent dårlig tannhelse, og 19 prosent har et udekket behov for tannhelsetjenester. Tilsvarende tall for unge uten funksjonsnedsettelse er henholdsvis seks og ti prosent.

Spesialist i kjeveortopedi ved TAKO-senteret og leder av Nordisk Forening for Funksjonshemming og Oral Helse (NFH), Stefan Axelsson. Foto: TAKO-senteret, Brynhild Foshau.

Orale helseproblemer rapporteres også hyppigere hos personer med funksjonsnedsettelse enn hos funksjonsfriske. Det kan dreie seg om orale funksjoner som tygging, spising og tale, avvik i tannutvikling og tannfrembrudd, oral hygiene, eller tann- og bittstillingsavvik (malokklusjon). Ved medisinske lidelser som for eksempel kreft eller immunsvikt, kan bruk av medikamenter forårsake munn-tørretthet.

– Bedre medisinsk behandling og økt integrering har ført til at mennesker med fysiske funksjonsnedsettelser, spesielle behov og kroniske lidelser i dag er integrerte og aktive i samfunnet på en helt annen måte enn tidligere. De er i barnehagen, på skolen og i arbeidslivet. Det krever mer oppmerksomhet på denne pasientgruppen fra helsevesenet slik at vi når hvert enkelt individ, sier Axelsson.

Tradisjonelt har det vært lite søkelys på funksjonsnedsettelse og oral helse ved helse- og tannhelse-

utdanningene, men situasjonen har bedret seg i løpet av de senere årene.

– I dag er dekningen nokså god på dette området, i alle fall innen grunnutdanningen for tannleger og tannpleiere, sier Axelsson.

Kurs om traumeskader og nordisk konferanse

Alle medlemslandene i NFH arrangerer egne kurs for medlemmene sine. For Norges del betyr dette ett til to kurs per år, da gjerne dagskurs innen ulike emner. 22. april arrangeres kurset «Traumeskader på personer med funksjonsnedsettelse» i auditoriet på Lovisenberg Diakonale Sykehus i Oslo. Foredragsholder er blant andre psykologspesialist PhD ved Oslo Universitetssykehus Arvid Nikolai Kildahl, som skal snakke om traumesymptomer hos personer med autisme og utviklingshemming. Han er spesialist i klinisk voksenpsykologi, og har arbeidet med

utviklingshemming og psykisk helse siden 2009. (For påmelding og mer informasjon, ta kontakt med kasserer i NFH Wenche K. Lundesgaard på e-post wenche61@outlook.com.)

Også det nordiske samarbeidet jobber aktivt. «Bulletinen» er NFHs nordiske fagtidsskrift som kommer ut to ganger i året. I tillegg ruller landene som vertsland for en egen nordisk konferanse hvert annet år. Neste land ut er Norge. Konferansen har fått navnet «Reaching Out. Improving oral health through knowledge, education and cooperation» og går av stabelen i Clarion Hotel i Bjørvika i Oslo 30. august til 1. september 2023. Blant temaene på kongressen er omsorgssvikt og overgrep mot barn, bruk av sølvdiaminfluorid (SDF) på ulike pasientgrupper, autisme blant barn og unge, og orale senskader etter kreftbehandling.

– Det blir et variert og solid faglig program med internasjonale foredragsholdere. Konferansen skulle vært arrangert i 2021, men det satte pandemien en stopper for. Vi har et faglig verdifullt samarbeid de nordiske landene imellom, sier Axelsson.

Les mer om den nordiske konferansen i Oslo 2023 her: <https://www.nfh-nordic2021.com/>

Verdenskongress i august i år

NFH er medlem av den internasjonale paraplyorganisasjon International Association of Disability and Oral Health (iADH) som i år arrangerer konferansen «Quality matters – Ensuring equitable health outcome» i Paris fra 24. til 26. august.

– Vi i NFH ser med glede frem mot den 26. iADH-kongressen. Det er lenge siden vi har hatt mulighet til å møte hverandre og utveksle erfaringer rundt oral helse for personer med funksjonsnedsettelse. Det blir et interessant og variert program, samt mange hyggelige stunder utenfor forelesningssalene på Palais des Congress d'Issy. Konferansen er åpen for alle, så her er det bare å melde seg på, oppfordrer Axelsson.

Les mer om iADH-kongressen 2022 her:
<https://www.iadh2022.org/>

Ønsker du å bli medlem i NFH eller mer informasjon om foreningen, ta kontakt med kasserer i NFH Wenche K. Lundesgaard på e-post: wenche61@outlook.com eller på telefon +47 31 01 29 00 (Drammen tannklinikk).

Tidendes pris for beste oversiktsartikkel

Tidende ønsker å oppmuntre til gode oversiktsartikler i tidsskriftet. Prisen på 40 000 kroner tildeles forfatteren(e) av den artikkelen som vurderes som den besete publiserte oversiktsartikkelen i løpet av to årganger av Tidende.

Tidende ønsker å oppmuntre til en type fagskriving som er etterspurt blant leserne og som bidrar til

å opprettholde norsk fagspråk. Tidendes pris for beste oversiktsartikkel deles ut hvert annet år og neste gang i forbindelse med NTFs landsmøte i 2023.

Ved bedømmelse blir det lagt særlig vekt på:
– artikkelens systematikk og kilde-håndtering

– innholdets relevans for Tidendes lesere
– disposisjon, fremstillingsform og lesbarhet
– illustrasjoner

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til redaktøren.